

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність 076 «Підприємництво та торгівля»

Допускається до захисту

Завідувач кафедри підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності

 професор Л. М. Сатир

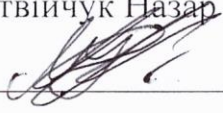
«21» листопада 2024 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

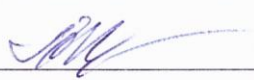
Забезпечення конкурентоспроможності бізнесу на ринку
молокопереробної продукції

(за матеріалами ПрАТ «Тернопільський молокозавод»)

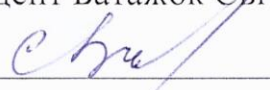
Виконав: Матвійчук Назар Сергійович

Керівник: доцент Шевченко Алла Олексіївна

Рецензент: доцент Батажок Світлана Григорівна

Я, Матвійчук Назар Сергійович, засвідчую, що кваліфікаційну роботу магістра виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Біла Церква – 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність 076 «Підприємництво та торгівля»

Затверджую
гарант ОПП «076 «Підприємництво та торгівля»
 професор Л. М. Сатир

« 4 » листопада 2023 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу магістра

Матвійчука Назара Сергійовича

Тема: Забезпечення конкурентоспроможності бізнесу на ринку молокопереробної продукції (за матеріалами ПрАТ «Тернопільський молокозавод»)

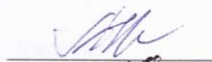
Перелік питань, що розробляються в роботі: дослідження сутності поняття конкурентоспроможності та особливостей забезпечення конкурентоспроможності бізнесу; аналіз підприємницької діяльності ПрАТ «Тернопільський молокозавод»; дослідження конкурентного середовища, організації збутової і маркетингової діяльності; надання пропозицій щодо напрямів забезпечення конкурентоспроможності молокопереробних підприємств.

Вихідні дані: фундаментальні положення економічної науки, сучасна наукова література, наукові статті, інтернет джерела, звітність ПрАТ «Тернопільський молокозавод».

Календарний план виконання роботи

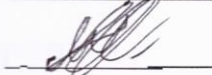
Етап виконання	Період виконання	Відмітка про виконання
Огляд літератури	Листопад 2023-січень 2024	виконано
Теоретико-методична частина	лютий-квітень 2024	виконано
Аналітична частина	травень-червень 2024	виконано
Рекомендаційна частина	липень-серпень 2024	виконано
Оформлення роботи	вересень 2024	виконано
Перевірка на плагіат	жовтень 2024	виконано
Попередній розгляд на кафедрі	жовтень 2024	виконано
Подання на рецензування	листопад 2024	виконано

Керівник

А. О. Шевченко

Здобувач

Н.С. Матвійчук

Дата отримання завдання «4» листопада 2023 року

АНОТАЦІЯ

Матвійчук Н. С.

**Забезпечення конкурентоспроможності бізнесу на ринку
молокопереробної продукції
(за матеріалами ПрАТ «Тернопільський молокозавод»)**

В роботі розглянуто теоретико-методичні засади забезпечення конкурентоспроможності бізнесу підприємств молокопереробної галузі, зроблено аналіз підприємницької діяльності ПрАТ «Тернопільський молокозавод», досліджено особливості формування асортиментної, логістичної та маркетингової політики підприємства.

Запропоновано напрями удосконалення конкурентоспроможності бізнесу підприємств молокопереробної галузі, зокрема, ПрАТ «Тернопільський молокозавод» шляхом підсилення його інноваційного потенціалу та удосконалення його логістичної діяльності.

Методологічною основою роботи є діалектичний метод наукового пізнання, системний підхід та методи логістичного аналізу.

Викладені у роботі наукові результати та узагальнення, пропозиції і рекомендації щодо розвитку та удосконалення діяльності підприємств молокопереробної галузі в Україні є особистими розробками автора і можуть бути використані в його практичній діяльності.

Результати роботи були апробовані на двох конференціях.

Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, що включає 52 найменувань. Загальний обсяг магістерської роботи становить 64 сторінки, у тому числі 3 таблиці, 5 рисунків, додатки та список використаних джерел.

Ключові слова: конкурентоспроможність бізнесу, підприємства молокопереробної галузі, логістична діяльність, асортимент продукції, конкурентний ринок, оцінка бізнесу.

ANNOTATION

Matviychuk. N. C.

Ensuring business competitiveness in the dairy products market (based on materials from PJSC «Ternopil Dairy Plant»)

The master's thesis considered the theoretical and methodological principles of ensuring the competitiveness of the business of enterprises in the dairy industry, analyzed the entrepreneurial activity of PrJSC «Ternopil Dairy Plant», and investigated the peculiarities of the formation of the assortment, logistics and marketing policy of the enterprise.

Directions were proposed for improving the competitiveness of the business of enterprises in the dairy industry, in particular, PrJSC «Ternopil Dairy Plant» by strengthening its innovative potential and improving its logistics activities.

The methodological basis of the master's thesis is the dialectical method of scientific knowledge, a systematic approach and methods of logistic analysis.

The scientific results and generalizations, proposals and recommendations for the development and improvement of the activities of dairy processing enterprises in Ukraine presented in the work are the author's personal developments and can be used in his practical activities.

The results of the work were tested at two conferences.

The master's thesis consists of an introduction, three sections, conclusions, a list of sources used, which includes 52 items.

The total volume of the master's thesis is 64 pages, including 3 tables, 5 figures.

Key words: business competitiveness, dairy enterprises, logistics activities, product range, competitive market, business evaluation.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО – МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	9
1.1. Економічна сутність поняття конкурентоспроможності підприємств	9
1.2. Теоретико-методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності підприємств	14
Висновки до розділу 1	18
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ КОМЕРЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ МОЛОКОЗАВОД»	20
2.1. Аналіз підприємницької діяльності ПрАТ «Тернопільський молокозавод»	20
2.2. Дослідження конкурентного середовища ПрАТ «Тернопільський молокозавод»	26
2.3. Організація збутової та маркетингової діяльності на підприємстві	34
Висновки до розділу 2	42
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРО – МОЖНОСТІ ПРАТ «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ МОЛОКОЗАВОД»	43
3.1. Оцінка факторів впливу на ефективність управління підприємствами молочної галузі в умовах конкуренції	43
3.2. Логістична діяльність як фактор підвищення конкурентоспроможності молокопереробних підприємств	49
Висновки до розділу 3	55
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	58
ДОДАТКИ	64

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баланси та споживання основних продуктів харчування населення України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2021/zb/07/zb_bsoph2021_pdf.pdf
2. Борисова Т.М., Окрепкий Р.Б., Дудар В.Т. Використання інструментів маркетингових досліджень при виявленні потреб людей з обмеженими можливостями. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2023. №1 (314). С. 154-159.
3. Борисова Т.М., Процишин Ю.Т., Галько Л.Р. Управління маркетингом та заходи для зменшення сприйманого ризику в бізнесі: аналіз взаємозв'язку. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2023. №5 (322). С. 100-103.
4. Божидарнік Т.В. Інноваційна діяльність підприємств молочної промисловості, як засіб підвищення конкурентоспроможності на ринку / Т.В. Божидарнік // *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2021. - № 3. Т. 2. С. 85 – 89.
5. Васютіна І.О. Теоретичні аспекти конкурентоспроможності підприємств / І. О. Васютіна // *Держава та регіони*. Серія: Економіка та підприємництво. 2020. № 5. С. 114–118.
6. Величко А. Є., Кухарук Р. М., Маслова І. В., Пухлякова М. В. (2021). Стан та перспективи розвитку ринку молока та молочних продуктів України. *Агросвіт*, № 16. С. 62–68. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2021.16.62>.
7. Вікарчук О.І. Сучасна модель маркетинг-менеджменту виробничого підприємства / О.П. Пашенко, О.О Юшкевич // *Економіка та суспільство*. 2021. №34. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/968>
8. Вікарчук О.І. Міжфункціональний аспект глобальної маркетингової стратегії в сучасному бізнесі / О.І. Вікарчук // *Вплив інноваційних змін на розвиток суспільства: управлінські та соціально-економічні аспекти:*

матеріали наук.-практ. конф. Ж. : «Житомирська політехніка», 2022. С.7-9.

9. Вихід українських компаній на польський ринок – чому цей тренд зберігатиметься у 2021 році? EUCON. Юридична група. 2020. URL: <https://euconlaw.com/vy-hid-ukrayins-ky-h-kompanij-na-pol-s-ky-j-ry-nok-chomu-tsej-trend-zberigaty-met-sya-u-2021-rotsi/>

10. Гамма Т. М. Алгоритм оцінки складових конкурентоспроможності молокопереробних підприємств / Т. М. Гамма, М. Г. Молла // *Економічні інновації*. 2022. №51. С. 80 – 87.

11. Гнатенко О.А. Формування управлінського рішення щодо підвищення конкурентоспроможності продукції на прикладі підприємств – виробників молочних консервів / О. А. Гнатенко // Формування ринкових відносин в Україні. 2021. № 10. С. 123–126.

12. Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» № 237/96-ВР від 07.06.96 // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 36, ст.164

13. Закон України «Про захист економічної конкуренції» № 271/96-ВР від 03.07.96 // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 39, ст. 181

10. Заріцька Н. М. Оцінка конкурентоспроможності продукції підприємства / Н.М. Заріцька // Ефективна економіка. 2021. № 12.

14. Злидень І.М. Концептуальні засади системного управління конкурентним потенціалом / І. М. Злидень // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Економічна серія; зб. наук праць. Х.: ХНУ ім. В.Н Каразіна, 2020. С.63-67.

15. Експорт до ЄС – упередження vs реальність. Українська правда. *Економічна правда*. 2020. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2020/09/15/665141/>

16. Коваль Н.В. Інноваційний чинник розвитку молокопереробної промисловості / Н. В. Коваль. URL: <http://intkonf.org/koval-nv-innovatsiyniyh-innik-rozvitku-molokopererobnoyi-promislovosti/>.

17. Кубишина Н. С. Розроблення моделі виведення нового товару ТМ «Молокія Казкова» на споживчий ринок / Н. С. Кубишина, А. П. Стасевич // *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. 2020. № 14. С. 329-336.

18. Конкурентоспроможність підприємства: підручник / П.І. Юхименко та ін. За заг. ред. д-ра екон. наук, професора, академіка НААН України Даниленка А.С. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 320 с.

19. Лисенко Н. Методи оцінки конкурентоспроможності продукції м'ясопереробних підприємств. *Актуальні проблеми економіки*. 2022. № 1 (77). С. 61–68.

20. Маркетинг: навч. посіб. / Н. Іванечко, Т. Борисова, Ю. Процишин [та ін.] ; за ред. Н. Р. Іванечко. Тернопіль: ЗУНУ.2021.180 с., URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/42757>

21. Новини молочного ринку України та світу. *Infagro*: веб-сайт. URL: <https://infagro.com.ua>.

22. Новини галузі. *Асоціація виробників молока*: веб-сайт. URL: <http://avm-ua.org/uk>.

23. Офіційний сайт підприємства компанія «Люстдорф». URL: <https://www.loostdorf.com/our-products/butter/>

24. Офіційний сайт підприємства компанія «Тетра-Фуд». URL: <http://www.terrafood.ua>

25. Офіційний сайт підприємства ПрАТ «Тернопільський молокозавод». URL: <https://molokija.com>

26. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

27. Обсяг імпорту сирів в Україну виріс на 97 %. URL: <https://www.agravery.com/uk/posts/show/obsag-importu-siriv-v-ukrainu-viris-na-97>

28. Офіційний сайт групи компаній АТ «Молочний альянс». URL: <https://milkalliance.com.ua/company/about-us>

29. Семенда Д. К., Корман І. І., Семенда О. В. (2022). Оцінка кон'юнктури та споживчих переваг на ринку сиру України. *Агросвіт*, № 3. С. 77–88. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306&6792.2022.3.77>.

30. Спіріна М.В. Стратегія управління конкурентоспроможністю підприємства // *Актуальні проблеми економіки*. 2021. № 8. С. 176-182.

31. Тельнов А.С. Формування асортиментної політики підприємств торгівлі / А.С. Тельнов // Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно–інвестиційних процесів в Україні : матеріали IV Міжнар. наук.–практ. конф. Вінниця, 2021. С. 583–585.

32. Пащенко О. П. Особливості формування конкурентних переваг підприємства: стратегічний аспект. *Вісник ЖДТУ*. 2015. № 3 (73). С. 94–100.

33. Процишин Ю.Т. Креативність у маркетингу – найбільш затребуваний soft skill сьогодення. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022, № 2, Том 2. С. 66-72. URL: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2022/09/vknu-es-2022-n2t2304_11.pdf

34. Разумова Г.В. Психологічні механізми впливу реклами на споживача / Г.В. Разумова, О.В. Гнатченко // *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2020. Випуск 1 (24). С. 138-144.

35. Семенюк С.Б. Сучасні тенденції використання маркетингу в діяльності підприємств / С.Б. Семенюк, В.А. Фалович // *Маркетинг і цифрові технології*. 2020. №. 1. С. 61-72.

36. Спіріна М.В. Стратегія управління конкурентоспроможністю підприємства // *Актуальні проблеми економіки*. 2021. № 8. С. 176-182.

37. Страшинська Л.В., Ткачук С.В., Худолій Д.Ю. Діагностика конкурентного середовища на вітчизняних продовольчих ринках. Причорноморські економічні студії. 2021. Вип. 61. С. 37-43. URL: <https://doi.org/10.32843/bses.61>

38. Халіна В. Структурно-функціональний підхід до формування клієнт-орієнтованої стратегії розвитку підприємства / В. Халіна, Т.

Васильєва // Економіка та суспільство. 2020. № 22. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/118>.

39. Фаворити успіху 2021. Продукти харчування. URL: <https://www.favor.com.ua/vote/products/cheese>.

40. Царук Д.С. Аналіз зовнішнього середовища функціонування підприємств молокопереробної галузі України. Економічний простір. 2020. Вип. 156. С. 98-103. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/156-17>

41. Чагаровський В.П. Молочна галузь України та її майбутнє через 10 років: проблеми, національна програма розвитку та державна підтримка. 2020. URL: <https://agropolit.com/blog/412-molochna-galuz-ukrayini-ta-yiyi-maybutnyecherez-10-rokiv-problemi-natsionalna-programa-rozvitku-ta-derjavna-pidtrimka>.

42. Шевченко А. В., Табачук Н. О. (2021). Сучасний стан ринку молочної продукції та забезпечення її якості в умовах євроінтеграції України. *Науковий вісник Ужгородського нац. університету*, Вип. 27, част. 2.

43. Borawski, P.; Pawlewicz, A.; Parzonko, A.; Harper, J.K.; Holden, L. Factors Shaping Cow's Milk Production in the EU. *Sustainability*. 2020. Vol. 12. P. 420. DOI: <https://doi.org/10.3390/su12010420>.

44. U.S. Department of Agriculture. Livestock and Poultry: World Markets and Trade. 2023. URL: <https://usda.library.cornell.edu/concern/publications/73666448x?locale=en&page=5#release-items>

45. World Bank. GDP per capita (current US\$). 2023. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD>

46. EUROSTAT. Agricultural production – livestock and meat. 2023. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?oldid=427096#Meat_production

47. Kemp S. DIGITAL 2020: Global Digital Overview. 2020. URL: <https://datareportal.com/reports/digital-2020-global-digitaloverview>.

48. Manu A. Behavior Space: Play, Pleasure and Discovery as a Model for Business Value (New Edition). Kindle Edition, 2020. 264 p.

49. ReportLinker Consulting. Livestock Market Outlook 2022 – 2026. 2023. URL: <https://www.reportlinker.com/clp/global/8>

50. Ritchie H., Rosado P. and Roser M. Meat and Dairy Production. Published online at OurWorldInData.org. 2022. URL: <https://ourworldindata.org/meat-production>

51. Taranskyi I., Kuzo N., Kosar N., Lykholat S., Sapinski A., Pochopien J. (2021). Investigation of the tendencies of dairy market development in Ukraine and competitive capacity of domestic and polish producers at the market. *Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development*, Vol. 21, Iss. 3, 759–768. URL: http://managementjournal.usamv.ro/pdf/vol.21_3/volume_21_3_2021.pdf

52. FAO. FAOSTAT. Crops and livestock products. Food and Agriculture Organization of the United Nations. 2023. URL: <https://www.fao.org/faostat/en/#data>.